

Styrgruppen för OpenAccess.se Minnesanteckningar från möte den 12 januari 2012

Deltagare: Romulo Enmark, Magdalena Gram, Jette Guldborg, Jan Hagerlid (sekr.), Agneta Olsson, Britta Lövgren, Caroline Sutton, Mats Ulfendahl, Aina Svensson samt Mikael Borg och Eva Stensköld från VR och Sofia Arvidsson från SND

Anmält förhinder: Erik Sandewall, Stefan Östholm

1. Dagordning

Dagordningen godkändes med tillägg av en övrig fråga, representation för specialbibliotek. Meddelades att Magdalena Gram lämnar KB och därmed styrgruppen för en ny tjänst. KB ska utse en ersättare.

2. Minnesanteckningar från föregående möte,

Minnesanteckningarna lades till handlingarna.

3. Rapport om programaktiviteter

Jan gjorde ett tillägg till rapporten, nämligen att KB lämnat in ett underlag till departementet angående open access som byggde på styrgruppens skrivelse. I detta underlag hade man också angett resursbehov för KB på relevanta punkter.

4. Temadiskussion om fri tillgång till forskningsdata

Inledningarna från
Mikael Borg och Eva Stensköld, VR
Sofia Arvidsson, Svensk Nationell Datatjänst

I inledningarna från VR nämndes att VR avsatt resurser för att arbeta med open access till data och en policy ska utarbetas under 2012. Krav på en datapubliceringsplan finns redan inom vissa områden men ska utvidgas till flera och förtydligas. En utvärdering av SND har genomförts men är ännu ej klar för publicering.

Sofia redogjorde för resultatet av OA-projektet "Forskningsdata inom humanistiska och konstnärliga vetenskaper – open access?" Vidare presenterade hon SND:s verksamhet och planer (presentationen bifogas). SND ska vara ett stöd för tillgång till forskningsdata inom samhällsvetenskap, humaniora och medicin genom lokalisering, insamling, bearbetning och förmedling. Man genomför informationsinsatser på universiteten. Man ser sig som en förmedlare och inte att man har ett arkivansvar.

Diskussion: Rollfördelningen mellan SND, lärosäten och arkivväsendet upplevdes som oklar. Det ifrågasattes om forskare har rätt att begränsa tillgången till de forskningsdata som han/hon deponerar hos SND. Faller dessa inte under

offentlighetsprincipen? Konstaterades att digitalisering av material föll utanför SND:s ansvar. Ett förslag var att VR:s stöd till tidskrifter skulle förenas med ett krav på datapublicering.

Vad ska OpenAccess.se göra? Vi bör fortsätta att stödja försök med att skapa goda exempel bl.a. på länkning mellan publikationer och forskningsdata. Frågan skulle kunna diskuteras närmare i arbetsgruppen för infrastruktur och användartjänster. Vi ska undersöka om det står något om SwePub och forskningsdata i Flodströms utredning av prestationsbaserad resurstilldelning. Vi kan främja en fortsatt dialog mellan olika parter. De juridiska frågorna behöver undersökas. VR ska stärka sin juridiska kompetens.

5. Självvärdering av styrgruppens arbete 2010.

Styrgruppen gick igenom frågorna för självvärderingen i handboken för KB:s inflytandestruktur, rutin och modell för styr- och expertgruppernas självvärdering. I enlighet med KB:s instruktion för självvärderingen utsågs en annan ledamot än ordinarie ordförande till ordförande för just denna punkt. Styrgruppen utsåg Agneta Olsson till detta uppdrag.

Gruppen ansåg att arbetet med att utforma en strategi för programmet var mycket värdefullt, liksom den skrivelse om nationell policy som skickats till Utbildningsdepartementet.

Gruppen ansåg att det gjorts ambitiösa informationsinsatser, både med möten och genom webbplatsen. Man har agerat i de frågor som ansetts centrala och ser inga stora luckor. Sekretariatet har varit ett utmärkt stöd för gruppen och det var bra att man tryckt på för att få gruppen att ta ställning. Gruppen har fått bra underlag för sitt arbete.

Mötesstrukturen har varit rimlig med ca två möten per termin. En hel del frågor har därutöver tagits via e-post. Man tycker man har kunnat påverka KB, t ex i samband med skrivelsen till Utbildningsdepartementet. Gruppen har en bra sammansättning, möjligen kunde man önska sig fler aktiva forskare men det är svårt för enstaka forskare att representera hela gruppen. Det har fungerat utmärkt med en rektor som ordförande. Gruppen har utvecklat kommunikationen med styrgruppen för e-licenser. Man tycker att OA-frågan kunde bli mer synlig i den nationella referensgruppen. Man tycker det är positivt att gruppen är väl känd i omvärlden, även internationellt bl.a. genom ställningstagandet mot Elseviers krav på separata avtal med institutioner och finansörer som har OA-krav.

Gruppens arbete bör värderas gentemot den strategi som antogs i våras. Ännu är det för tidigt med en grundligare utvärdering men man efterlyste en enkel avcheckning till nästa möte som underlag för att formulera en verksamhetsplan.

6. Planering för programmets och styrgruppens arbete 2012.

Gruppen diskuterade några aktuella frågor.

Jan meddelade att han kommer att gå i pension under april och att man utlyst samordnartjänsten. Fem personer har kallats till intervjuer som genomförs innevarande och nästa vecka.

Agneta Olsson meddelade att hon kommer att gå i pension med utgången av mars och då också räknar med att lämna gruppen.

Det vore angeläget att ta upp remissen på utredningen Prestationsbaserad resursfördelning till diskussion inom gruppen. Uppdrogs åt sekretariatet att skicka ut ett underlag angående de frågor som kan tänkas beröra OpenAccess.se.

Jan meddelade att Utbildningsdepartementet kommer att ta in gruppens skrivelse angående en nationell open access-policy i arbetet med forskningspropositionen. Vår kontakt i frågan är departementsrådet Katarina Bjelke. Gruppen ansåg att sekretariatet borde kontakta henne och framföra vårt intresse av att bidra till den fortsatta beredningen.

Gruppen diskuterade ett antal tänkbara initiativ som föreslagits av sekretariatet. Man var positiv till att göra kartläggningar av förutsättningar för open access inom olika ämnen. Man efterlyste någon mer samlad information om finansiering av open access-publicering. Man stödde också tanken att i högre grad lyfta fram goda exempel på forskare som är engagerade i open access-utvecklingen, t ex genom intervjuer. Man var lite mer tveksam till att sätta igång större analyser av olika frågor. Det krävs i så fall ett tydligt syfte och en säkrad finansiering. Med tanke på förändringarna i sekretariatet kanske man borde avvakta något.

7. Elsevier-kontakter om författarrättigheter.

Aina redogjorde för ärendets utveckling, bl a Elseviers förslag till en "pilot" och hur licensstyrgruppen reagerat på detta. Den konstaterade att det var enbart Chalmers som hade en OA-policy av de lärosäten som tänktes ingå i piloten. För de övriga skulle piloten enbart innebära försämringar eftersom man i dagsläget har en situation där forskarna har rätt att lägga ut sina författarversioner utan fördröjning (voluntary posting). Chalmers som är företrätt i licensstyrgruppen hade starkt förespråkade att de nationella förhandlingarna med Elsevier skulle avbrytas och sagt att man skulle lösa frågan på egen hand, dock ej genom att sluta ett separat avtal med Elsevier. JISC hade fått ett liknande förslag från Elsevier men ännu ej tagit ställning till det.

Gruppen ansåg att man i detta läge inte kunde göra annat än att ansluta sig till licensstyrgruppens position och avbryta förhandlingarna och då framhålla vår grundläggande hållning att forskare vid alla lärosäten ska ha rätt att lägga ut sina författarversioner fritt tillgängligt oberoende av om lärosätet har en open access-policy.

8. Information om programmets konferens Mötesplats Open Access i Norrköping den 14-15 mars

Aina informerade om det preliminära programmet och uppmanade styrgruppens ledamöter att delta i konferensen.

9. Kommande möten

Nästa möte blir den 22 mars kl. 12.30 - 16.00

10. Övriga frågor

Jan nämnde att man från specialbiblioteken var intresserade av representation i styrorganisationen. Han uppdrogs att be deras organisation nominera en person till någon av arbetsgrupperna, och i så fall från ett bibliotek vid en forskande myndighet eller organisation.

11. Mötet avslutas

Vid protokollet

Justeras

Jan Hagerlid

Romulo Enmark